

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VII. De aliis etiam oblectationibus externorum sensuum, quas solet
etiam Devs incipientibus elargiri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

res naturæ assumpta, corporis salutem destruant: solet enim in his aspirationum exercitium adeo violentum & impulsivum effici, quod homo in sua ad DEUM conversione statim sentit circa cor magnum validumque motum, quia cor saltat in pectore, velut piscis in aqua; ac propterea aperit se & claudit mirum in modum, ita ut etiam plerumque audiri possit.

Ex hac igitur magna cordis agitatione, sæpè solet in caput ascendere magnus ventus, ac si gladio caput ipsum percuteret: impulsus enim cordis sursum ascendit, & si habuerit caput debile, durabit diu ille ventus; si verò fortis capite fuerit, transibit mox, exercitio dimisso. Quare omnino necesse est, ut vigorosa ista exercitia moderentur, aliàs caput omnino debilitabitur.

Similiter ex exercitio isto vigoroso ac impetuoso evenire solet, quod sanguis circa cor, propter ingentem calorem & pressuram bullire incipiat, præsertim in illis, qui natura sua sunt vehementiores ac studiosiores in suis affectionibus; qui licet sentiant præfatum calorem circa cor aut sanguinis ebullitionem adhuc perdurare, solent in suis exercitiis sine ulla discretionem pergere, quousque tandem perveniunt in magnam tubulationem & angustiam: quia sanguis ex continua ebullitione circa cor valde incrassatur, & hominis cor, quod natura sua in omni iucunditate & sensibili amore aperitur, tunc naturaliter clauditur, eo quod repleat sanguinem illum jacentem circa ipsum recipere.

Unde etiam provenit, quod spiritualis iucunditas in merorem vertatur: quia clauso corde, naturale est homini contristari. Hæc autem cordis clausura tam firma effici contingit, ut nullo modo iterum velit aperiri; quare tunc inapetiosi ac indifferetes omni devotione sensibili privantur: ac prætereà, cupientes amissam devotionem restaurare, tam violentis aspirationibus feruntur, ut earum vi & impetu cor & natura lædantur: sicut in ci hara fides in tantum extenduntur, ut rumpantur; & tunc conquiescunt se à DEO derelictos, inciduntque in pusillanimitatem, & pænè in desperationem; cum tamen verè hoc ipsis per indiscretam exercitia, quibus naturam inhabilem reddiderunt ad serviendum spiritui, contingat. Quod verò amplius pro devotione recuperanda violentè laborant, tanto magis ab ea elongantur, ac per impatientiam cordisque inquietudinem quotidie magis indispositi efficiuntur, obrebeantur, & obdurantur, perveniuntque ad ineffabilem angustiam & tribulationem.

Nocent deinde saluti non parum, ratione nimis asperitatis corporalis; quia cum in affluentia sensibilis gratiæ, naturæ infirmitatem non sentiāt, suspicantur sibi licere quicquid naturæ valent imponere, nec volunt consilium seniorum acquirere: postea verò, naturā jam conculcatā & debilitatā, ita ut de cetero non valeat spiritui deservire propter suam infirmitatem, tunc amissa jam devotione sensibili, incipiunt percipere, quā infirma ipsa natura effecta sit. Quare & sensibili amore, & corporis salute orbati, in graves angustias & tribulationes devolvuntur.

His qui debilitati sunt devotionis causa, consilium præbet salutæ S. Bonaventura Process. 7. Relig. cap. 21. dicens: *Quærent autem devoti aliquando ex devotionis vehementia debilitati, utrum sit melius, debilitatem corporis subire, & spiritum per devotionis studium cum DEO roborari, & gratiam oblatam non*

abjicere: aut pro nimia debilitate à devotione se subtrahere, & spiritum extinguere, & exterioribus occupationibus se dare pro corporis relevatione.

Ad hoc. (Salvo meliori iudicio) videtur consulendum nimis debilibus, quod interdum possunt se utiliter subtrahere à studio devotionis, & conari proprio non adhuc inflare, nec quasi extorquendo exprimant devotionis affectum; quia tales violenti conatus debilitant etiam validiores. Si autem sine laborioso conatu offerat se gratia, & ingerit se illis non qualita, nec abiciant eam ex toto, nec omnino totos se immergant ei, maxime si vehementer ex hoc debilitari sentiant, sed temperatè & in quadam spiritu libertate superficialiter inhereant, iuxta illud Proverb. Mel invenisti, comede quod sufficit tibi, quod satis est paxa virium tuarum mensuram. Vitium enim est, ad horam habere temperantius gratiam devotionis, quam omnino exhaustis viribus, & destructa virtute naturali, totaliter eam perdere, & irrecuperabiliter ea carere: quia sic destructi posse à nimis incipiunt somnari compati, & ut recuperent vires amissas per indiscretionem, non solum delicatius, sed etiam dissolutius quam expedit se habere; exhaustis namque viribus, capiti maxime & cordi iuxta, non auderent etiam ad studium devotionis per moram aliquam aspicere, quia retrahit eos continuo molesta debilitas. Et quia magis volunt contra illam conari, eo minus possunt. Et ideo consiliarius videtur, consolationes divinas moderatius quærere, cum debilitas corporis obstat, ut dicitur: *ut dicitur eis frui possint, & auctus valeant tolerare, quam ad breve tempus in eis ita indiscretè delectari, ut eis postea fugere oporteat, & sine spe recuperandi amittere propter virium defectionem, vase enim contrito liquor effunditur.* Unde dicitur in Psal. 72. *Defecit carum meum, & cor meum, quia cum corporis virtus omnino deficit, cordis etiam vigor à devotione languescit.*

Fit etiam plerumque studiosis devotiis, ut dum magis conantur habere devotionis gratiam, minus habeant; & cum vehementius inflant, ardentius & duriores corde fiant. Sicut in summis Festivitatibus, & devotis temporibus Passionis Christi, & Nativitatis & similibus, & maxime cum ad sanctam Communionem student sollicitè se preparare: & multi ex hoc sepius contristantur, & ex ista parte turbati, ex cordis pusillanimitate interpretantur quiddam sorte sunt indigni visitatione divina, & quod non placeat DEO ut sic indigni & indevoti ad sacram Communionem accedant; & sic sæpè se subtrahunt à cibo vite, & medicina salutis. Sed cum homini incertum sit, an sit dignus amore vel odio, secundum rationem dispositionis & merita singulorum soli DEO sint nota; non possumus secundum veritatem unicuique consulere quid sentiat in hoc debeat, & facere.

De aliis etiam periculis ortis ex hac dulcedine, & ex aliis gratiis supernaturalibus à DEO incipientibus collatis, DEO favente discemus inferius Cap. 10.

C A P V T VII.

De aliis etiam oblectationibus externorum sensuum, quas solet etiam DEVOTI incipientibus elargiri.

SUNT etiam iucunditates aliz, sive oblectationes sensibiles, quas DEUS adhuc tyronibus & nondum exercitiis communicare solet; & quia in illo statu animalis homo videtur ineptus ad spiritualia charismata percipiendā, ideo DEUS

tionem adhuc vehemens est in eis, unde hilaritate accepta, quasi adhibitis lignis facile accenditur. Horum affectus cum in DEUM diriguntur, contingit interdum ut ex occasione locorum status levior factus in carnalem mutetur, ut cum spiritu caperint, carne consumment. Unde aliqui in tali statu carnis motum, vel etiam maiorem fragilitatem patiuntur. Isti dulci affectus vertitur in peccatum. Unde cum carnis motum sentiunt, statim se retrahere ab hac dulcedine, & ad aliquod bonum convertere debent. Talibus magis expediunt amara, quam dulcia; dura, quam mollia: amaritudo scilicet & dolor penitentiae, & labor pugnae contra oblectamenta carnis vel propriae voluntatis. Noxia enim delectatio suo contrario melius curatur, & suavia, sicut sensualitatem delectant, ita & vires ejus faciunt. Per dura itaque & labores falsa delectatio extinguitur, & requies mentis acquiritur, ut juxta fluentia haec sedeatur, & superna aliquatenus contemplantur. Haec ille.

CAPVT VIII.

Viam purgativam supernaturalem aliquando a de solationibus & afflictionibus inchoari.

QUAMVIS familiare sit DEO, peccatorem potius dulcedine & suavitate (secundum illud Plal. 20. Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis) quam afflictione, cordisive amaritudine ad se à viis ablactatum vocare, ac veluti trahere; aliquando tamen solet afflictionibus & desolationibus, idque non raro, eum ad se veluti compellere. Sepiam (inquit Olex 2. vias tuas spinis. Quæ verba exponens D. Gregorius lib. 34. Moral. cap. 1. sic ait: Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inveniet, & sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & querens eos, & non inveniens, dicet: Vadam, & revertar ad virum meum priorem, qui a mihi bene erat tunc magis quam nunc. Spinis enim electorum via sepiuntur, dum dolorem punitionis inveniunt in hoc quod temporaliter concupiscunt. Quasi interposita maceria vi eorum obviat, quorum nimirum desideria perfectionis difficultas impugnat. Horum profectio anima amatores suos querunt & non inveniunt, dum sequendo malignos spiritus, nequaquam eas quas appetunt hujus seculi voluptates apprehendant. Bene autem subditur, quod ex ipsa difficultate mox dicat: Vadam, & revertar ad virum meum priorem, quia mihi melius erat tunc, quam nunc: prior quippe vir Dominus est, qui castam sibi animam sancti Spiritus interposito amore conjunxit: quem tunc mens uniuscujusque desiderat, cum multiplices amaritudines velut quasdam spinas invenit in iis delectationibus, quas temporaliter concupiscit: nam dum adversitatibus mundi quem diligit anima mori deri capere, tunc plenius intelligit quantum illi cum priore viro melius fuit. Eos ergo, quos voluntas prava pervertit, plerumque adversitas corrigit. Unde & nimis timendum est ne sequantur prospera, cum desiderantur injusta: quia difficilius malum corrigitur, quod profectio etiam prosperitate fulcitur. Haec ille. Adhibet enim DEUS interdum flagella, ut sapienter Patres testantur, ut quos non traxerunt beneficia, calamitates & labores veluti canes venatici ad eum ire compellant.

Duplex
ad amo-

Hanc duplicem vocandi rationem optime declarat Doctor insignis mysticæ Theologiæ Thaulerus in Festo Martii, dicens: Ad hunc verò DEI

amore duplici via pervenitur. Prior est, delectatio affluentis gratie DEI. Hic jucundum est homini in bonis desudare exercitium. Facit autem hoc ideo DEVS, ut voluptates carnis in eo tantò citius restringantur. Itaque vendit hic seipsum homo ex amore, dum strenuo ac virili animo cuncta temporalia oblectamenta fastidit, adeo ea pro amoris magnitudine parvipendens despiciensque, ut in sui admirationem parvipendens quos ipsum videre contingit. Quomodo & de sanctis quibusdam legitur, quod tam celeriter ab omnibus hujus mundi gaudiis, solatiis, delectationibus se abstraxerint, tantæque cum strenuitate averterint, ut videre mirum fuerit. Facit hoc nimirum Spiritus sanctus potentissimo amore suo, qui instar mortis foris est. Altera via, resignationis & crucis, seu afflictionis est. Hic, ut presati sumus, omnis homo spiritali solatia privatur.

Unde optime Richardus ab Incipientibus DEUM (Cap. 1. in Cant.) ab orbibus inquirendam docet. In lectulo, inquit, id est, in quiete mentis querendus est DEVS, & per noctem, id est, per adversitationum & laborum, & in pugna virtutum & vitiorum, labore siquidem animam oportet in multis adversis, multisque obstaculis retardari, & gravi collatione fatigari, antequam mores perfecte corrigat, & cordis munditiam obtineat, & DEUM videre mereatur. Unde meritis per noctem DEUM querere dicitur, per adversa videlicet & labores, & non in lectulo, sed in lectulo: quia quies à talibus habitibus exigua est, & angusta, impugnantibus nimirum animam virtus, & pristina consuetudine, & præteritorum peccatorum memoria & delectatione. Ob quam causam dicit etiam suum lectulum, & non nostrum, quia non communem hunc habere potest cum sponsa, nec perfecte illi frui in tam exigua quiete, quia in pace factus esset ejus, & non in vitiorum pugna & perturbatione. Hoc modo ab incipientibus & nondum perfectis queritur DEVS in lectulo per noctem. Haec tenus Richardus.

Ilud tamen oportet animadvertere, DEUM hominem laboribus & afflictionibus trahentem, in initio conversionis singulari protectione eum ab hostibus tuentibus: enim omnino impossibile, hominem rerum spiritualium ignarum, à viis & passionibus non purgatum, nisi speciali DEI gratia protectum, per difficultatam afflictionum, tentationum, desolationumque viam securum incedere.

CAPVT IX.

De luce sive supernaturali contemplatione via purgativa magis propria.

CONSTANS est gravissimorum Patrum sententia, DEUM incipientibus & imperfectis aliquando supernaturalia dona liberaliter communicare: nam & oblectationibus sensibilibus, aliisque sensuum experientiis quamplurimis, ut supra constituimus, imò & visionibus & revelationibus non raro, ut inferius etiam dicemus, ad DEI opt. max. amicitiam invitantur. Sed speciatim DEUM etiam imperfectis contemplationis gratiam concedere, docuerunt sancti Patres. Gregorius in Homil. 17. super Ezechiel, de hac re sic loquitur: Notandum verò, quod intra portam mundique per circuitum fenestra obliqua esse memorantur: non enim contemplationis gratia summis datur, & minimis non datur; sed saepe hanc summi, saepe minimi, sapienter remoti, aliquando eum conjigati percipiunt.